

Tények és tévhitek a kullancscsípésről

2012.04.04.

Megszívlelendő praktikumok Dr. Lakos András infektológus szakorvostól, a Kullancsbetegségek Ambulanciája vezetőjétől.

A kullancs eltávolítása

A kullancs eltávolítására hegyes végű, patikában kapható, rugós, acélból készült csipeszt használjunk. A műanyagból készült „kullancskanállal” az eltávolítás csak kivételesen ritkán sikerült a pácienseimnek. Fontos, hogy az eltávolításkor a kullancsot a bőrhöz minél közelebb fogjuk meg és a testét ne nyomjuk össze. A kórokozók a kullancs belső szerveiben találhatók, így minden olyan manipuláció, ami a kullancsot öklendezésre készíti, vagy a gyomor összenyomásával jár, növeli a fertőződés kockázatát. Ezért nem célszerű például szemöldökcsipesszel próbálkozni.

Ne fertőtlenítsük a csípés helyét, a fertőtlenítő szer ugyanis nem éri utol a véráramba jutott kórokozókat.

Vizsgáljuk vagy vizsgáltassuk-e meg a kullancsot?

Ne! A kullancsok vizsgálatának nincs értelme, mert:

1. A kullancsok nagy része (akár 50%-a, de egyes vizsgálatokban 100%-a is) fertőzött lehet Lyme baktériummal, tehát vizsgálat nélkül is minden kullancsot fertőzőnek kell tekinteni.
2. Sok-sok betegünk volt már, akinek a negatív kullancslelet ellenére a csípés helyén megjelent a Lyme folt, tehát kullancs vizsgálatának negatív eredménye sem jelent biztonságot.
3. Ha a kullancsban Lyme baktériumot mutatnak ki, akkor is csak alig 2% az esély arra, hogy az embert megfertőzi, megtapad a szervezetben és betegséget okoz.
4. A pozitív kullancslelet viszont pánikot kelt a páciensekben, az orvosokat pedig antibiotikum-kezelésre ösztönözheti. A felírt/beszedett antibiotikum azonban többnyire kevés a Borreliák elpusztításához, hiszen kinek lenne kedve a teljes terápiás dózist – 98%-os valószínűséggel feleslegesen – beszedni? Ugyanakkor a kisebb dózisban alkalmazott antibiotikum megakadályozza a jellegzetes klinikai tünet, a Lyme folt kialakulását, késlelteti az immunválasz kimutathatóságát, miközben valószínűleg nem pusztítja el a kórokozókat. Ilyen helyzetben évekig rejtve maradhat a fertőzés!

5. A pozitív kullancslelet után szerológiai vizsgálatot javasolnak. A tesztek többsége azonban jelentős százalékban téves pozitív eredményeket ad, tehát itt is jön – az egyébként felesleges – antibiotikum kezelés.

Melyek a kullancseltávolítás során elkövetett leggyakoribb hibák?

A kullancseltávolítást követően *ne tegyünk semmit!* Ne menjünk orvoshoz! Tapasztalatom szerint a kötelességtudat az orvosokat felesleges és káros ténykedésekre ösztönzi:

- Amennyiben beszakad a kullancs szájszerve (nem a feje, mint azt tévesen mondani szokták), a doktor addig nem nyugszik, amíg azt valahogy el nem távolítja. A szájszerv azonban egy 3 lábú szék lábaihoz hasonlóan szétterpesztett állapotban van rögzítve a bőrben, és ezt egyszerű eszközökkel, tűvel, csipesszel szinte reménytelen vállalkozás eltávolítani. Túl a kellemetlenségen, a beavatkozás következtében gyulladásos reakció alakulhat ki, felmerül a Lyme betegség lehetősége, amit törvénytörően antibiotikumos kezelés követ.
- Még orvosi tankönyvekben is szerepel, hogy a kullancscsípés után adjunk tetanusz elleni oltást. Ugyanakkor kullancs által terjesztett tetanuszról nincs tudományosan megerősített információ, az oltás beadásának kényszere mégis beivódott az orvosi köztudatba.
- Az orvosok előszeretettel adnak kullancsencephalitis *megelőzésére* szolgáló oltást a csípés után. Ez azonban csak akkor hatásos, ha az illető *már korábban* kapott ilyen védőoltást. A csípés után egy hónapon belül nem szabad az oltási sorozatot *megkezdeni*. Egyetlen oltás után ugyanis csak hetek múlva jelennek meg az ellenanyagok, addigra, ha fertőződünk, a vírus eljut a központi idegrendszerbe.
- Gyakran rendelnek – biztos, ami biztos alapon – antibiotikumot a kollégák. Ez kevés ahhoz, hogy a Lyme baktériumot elpusztítsa, de elegendő, hogy a klinikai tüneteket elnyomja, a laboratóriumi vizsgálatokat értékelhetetlenné tegye.
- Ha elmarad az antibiotikum-felírás, akkor legalább valami helyi fertőtlenítő szert, antibakteriális krémet biztosan rendelnek. Ezek helyi irritációt, allergiás reakciót okozhatnak, ami azután felveti a Lyme betegség lehetőségét. Súlyos hiba, ha gyulladásgátlás céljából szteroidot tartalmazó krémet alkalmaznak. A szteroidtól a Borreliák ugyanis megvadulnak.
- Szinte törvénytörően, hogy kullancscsípés után laboratóriumi vizsgálatra is sor kerül, rendszerint a Lyme-kór igazolására. Mivel a kereskedelmi forgalomban lévő tesztek legalább 25%-os álpozitivitással dolgoznak, a páciensnek ekkora esélye van, hogy hetek múlva, amikor a lelet végre megérkezik, antibiotikumot rendelnek számára. Ráadásul a csípés utáni napokban még nincs immunválasz, így a tesztnek negatívnak kellene lennie, tehát a vizsgálatnak ezért sincs értelme. Az a doktor, aki e tekintetben tájékozottabb, hetekkel későbbi időszakban kéri majd a vizsgálatot, de az álpozitivitás aránya ettől még nem változik.